

יוצאים בשיר, ונמשכים ברצועה המחוברת **בשיר** שכך היא דרך שמירתם, **ומזין עליהן** מי פרה אדומה, אם נטמאו השרשראות במת, וכן **וטובלין** את השרשראות בעודן **במקומן** - כלומר, הן ההזאה והן הטבילה יכולים להיעשות כשהשרשראות בצוואר הבהמה, ואינו צריך להסירן⁵²:

משנה ב

חמור יוצא לרשות הרבים בשבת **במרדעת** - מכסה שעל גבו לחממו, שאין זה משאוי אלא מלבוש, **בזמן שהיא קשורה לו** מערב שבת, שאם אינה קשורה חוששין שמא תפול מעליו בשבת, ויטלטלנה ארבע אמות ברשות הרבים.

זכרים - אילים **יוצאין לבובין** - בעור שקושרים להם תחת זכרותם כדי שלא יעלו על הנקבות⁵³.

חלות יוצאות שהזזות - שזנבן קשור למעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים, **בבולות** - שזנבן קשור למטה שלא יעלו עליהן הזכרים, **וכבונות** - מכוסות בכסות, כדי לשמור על צמרן שלא יתלכלך.

ר' עובדיה מברטנורא כלבים של ציידים וחיות קטנות: **יוצאים בשיר**. כרוך על צוארן החבל הקבוע בשיר: **ונמשכין בשיר**. ואם רצה מושך הבהמה בחבל שבשיר: **ומזין עליהן**. במקומן כמות שהן בצואר הבהמה, אם נטמאו במת: **וטובלין במקומן**. מכניסים הבהמה במים להטביל השיר. ואף על גב דקי"ל שכל הכלים המיוחדים לבהמה אין מקבלין טומאה, השיר וכיוצא בו מקבל טומאה וצריך טבילה, הואיל ועשוי לאדם שיהיג בו את הבהמה, ככלי העשוי לתשיש אדם דמי.

במרדעת. כמין אוכף קטן, ומניחים אותו על החמור כל היום כולו כדי שיתחמם: **בזמן שהיא קשורה לו**. מערב שבת, דגלי דעתיה שהחמור צריך לו לחממו, כדאמרי אינשי חמרא אפילו בתקופת תמוז קריר ליה ולא משאוי הוא. אבל לקשור

מרדעת על החמור בשבת אסור, לפי שאי אפשר לקשרה לו אלא אם כן סומך עצמו בצדי הבהמה ונמצא משתמש בבעל חיים, ואם עבר וקשר אסור לצאת בו: **לבובין**. בעור שקושרים להם כנגד זכרות שלא יעלו על הנקבות: **שהזזות**. שאוחזים אליה שלהן קשורה למעלה כדי שיעלו עליהן זכרים: **בבולות**. שכובלים אליה שלהן וקושרים אותה ברגליהן כדי שלא יעלו עליהן זכרים: **כבונות**.

ביאורים והרחבות

שעשוי לשמירה יתירה, או בדבר שאינו לצורך הבהמה, ואפילו בדבר העשוי לנוי, כשאין הבהמה רגילה בו, שכל אלו נחשבים כמשא. פרטי דינים אלו מפורטים בפרקנו.

52. בגמרא (נב, ב) למדין בשם רבי יצחק נפחא, שלמרות שכלים המיוחדים לבהמה אינם מקבלים טומאה, טבעות אלה מקבלות טומאה, מפני שבתחילה היו טבעות אלה לשימוש אדם, ואחר כך תיקנם לשימוש בהמה, לכן טומאתם הישנה עדיין לא בטלה. רב יוסף אמר: הואיל ואדם מושך בהם את הבהמה (אם כן כלי שימושו של אדם הן).

עוד למדין, שמדובר שהטבעת אינה הדוקה וצמודה לבהמה, באופן שיכנסו המים ללא חציצה. 53. בגמרא (נג, ב) מובאים שלושה ביאורים ל"לבובין" - **רב הונא** אומר, שקושרים כל זוג של כבשים יחד שלא יברחו. ולומד זאת מכך ש"לבובין" לשון קירבה הוא, שנאמר (שיר השירים ד, ט): "לבבתי אחותי כלה". **עולא** אמר, שלבובין הוא עור שקושרים להם כנגד ליבם, כדי שלא יתנפלו עליהם זאבים. **רב נחמן בר יצחק** אמר, שלבובין הוא עור שקושרים לזכרים תחת זכרותם כדי שלא יעלו על הנקבות, (וכך ביארנו למעלה), ומוכיח זאת מדקתני סיפא: "והרחלים

ר' עובדיה מברטנורא שקושרים בגד סביב הכבשים ביום שנולדים לשמור צמרן שלא יטנף: צרורות. דדיהן צרורות, פעמים ליבש החלב שמהדקים אותן בחזק, ופעמים קושרין להן כיס בדדיהן שלא יטפטף החלב לארץ ויפסד: ר' יוסי אוסר בכולן. דמשאוי הוא: חוץ מן הכבונות. שהוא שמירת צמרן שלא יטנף והוי להו תכשיט: יוצאות צרורות ליבש. ר' יהודה סבירא ליה כת"ק דלאו משאוי הוא, מיהו ליבש דמיהדק שפיר ליכא למיגור דלמא נפיל ואתי לאתויי, אבל לחלב דלא מיהדק שפיר אסור, חיישינן דלמא נפיל ואתי לאתויי. והלכה כת"ק: ג מוטולת. חתיכה של מטלית קשורה בזנבו לסימן או לדבר אחר: עקוד. שקושרים ידיהם עם הרגלים בכבלים שלא יברחו: רגול. שכופפים ידו על זרועו וקושרין: לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך. אחד, וכולן הולכין, שלא יראה כמוליכין לשוק למכרן: אבל מכניס הוא חבלים לתוך ידו. והוא שלא יהיו ראשי החבלים תלויין ויוצאין מתחת ידו לארץ טפח או יותר, כדי שלא יראה כמו שנושא חבלים תלויין בידו: ובלבד שלא יכרוך. לאו לענין שבת קא מיירי השתא אלא לענין כלאים, והכי קאמר המכניס חבלים בידו קצתם של פשתן וקצתם של צמר לא יכרוך זו בזו, דכי כריך להו הוו

הַעֲזִים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת - דדיהן קשורים בכיסים, פעמים קשורים בחוזקה כדי לייבש את החלב, ופעמים ברפיון כדי לשמור את חלבן שלא יטפטף לארץ.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר בְּכֻלָּן לצאת בשבת, חוץ מן הַרְחָלִים הַכְּבוֹנוֹת שעטיפתן נחשבת כתכשיט להן ואינה משאוי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲזִים יוֹצְאוֹת צְרוּרוֹת כדי לִיבֵשׁ החלב שבדדיהן, שבזה הכיסים מהודקים היטב ולא יפלו לארץ, אֲבָל לֹא יוצאות צרורות כדי לְחַלֵּב - לשמור על חלבן, שבזה הכיסים רפויים וחוששים שמא יפלו בשבת ויבוא לטלטלם ברשות הרבים:

משנה ג

וּבִמְהַר הַבַּהֲמָה אֵינָה יוֹצְאָה בשבת לרשות הרבים? **לֹא יֵצֵא גָמֹל בְּמִטּוֹטְלֶת** - במטלית הקשורה בזנבו לסימן או לדבר אחר, וכן לא יצא הגמל לֹא עֶקוּד - שרגלו הקדמית קשורה לרגלו האחורית, וְלֹא רְגוּל - הפרק התחתון של הרגל קשור לפרק העליון, ואינו יכול ללכת אלא בשלוש רגלים, וְכֵן שְׂאֵר כָּל הַבְּהֵמוֹת אסורות לצאת בשבת כשהן עקודות או רגולות, שהואיל ושמירה יתירה היא, נחשב הדבר כמשא.

לֹא יִקְשׁוּר גְּמָלִים זֶה בְּזֶה וַיִּמְשֹׁךְ בחבל של הגמל הראשון כדי להנהיג את כולם, מפני שנראה כמוליכם לשוק למוכרם, אֲבָל מְכַנֵּס הוא את הַחֲבָלִים של כל הגמלים לְתוֹךְ יָדוֹ וַיִּמְשֹׁךְ את כולם יחד, וּבִלְבַד שְׂלֵא יִכְרוֹךְ את החבלים על ידו, שמא חלק מהחבלים מצמר וחלק מפשתן, ונמצא כורך שעטנז על ידו:

ביאורים והרחבות

יוצאות שחזות" - מאי "שחזות"? שאוחזין האליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהן זכרים, רישא כדי שלא יעלו על הנקבות, וסיפא כדי שיעלו עליהן הזכרים.

ר' עובדיה מברטנורא

כלאים וידו מתחממת באחיזתו ואסור: ד בוזג. כמין פעמון שתולין בצואר הבהמה שתשמיע קול בהליכתה: אע"פ שהוא פקוק. במוכין ההשתא אין הענבל שלו מקשקש להשמיע קול, מפני שנראה כמוליכו למכור בשוק: בסולם שבצוארו. כשיש לו מכה נותנים בצוארו עצים כמין שתי וערב כדי שלא יחזור ראשו לחכך חבורתו: ולא ברצועה שברגלו. בהמה שמכה רגליה זו בוז בהליכתה עושין לה כמין טבעת של רצועה עבה וקושרים אותה במקום שרגליה מנקשות זו בזו: בחוטין. שעושים להן לסימנא שלא יתחלפו בתרנגולות אחרים: ולא ברצועות. שקושרין שתי רגליהן יחד ברצועה קצרה שלא ידלגו וישברו את הכלים: בעגלה שתחת האליה. כמין עגלה קטנה קושרין תחת האליה של הכבשים שאלייתן גדולה כדי שלא תלקה באבנים ובסלעים: חנונות. עץ אחד יש ששמו יחנון, מביאין קיסם ממנו ומניחין לה בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו התולעים שבראשה. ולזכרים אין צריכין לעשות כן שמתוך שמנגחים זה בזה נופלים התולעים מאליהם: בנימון. כמין עול של גמי נותנים על צואר העגל שיהא

משנה ד

אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו מבעוד יום, שמא תפול ויבוא לטלטלה ארבע אמות ברשות הרבים, **ולא בוזג** - פעמון שבצוארו **אף על פי שהוא פקוק** - סתום במוך ואינו משמיע קול, מפני שנראה כמוליכו לשוק למוכרו, **ולא יצא החמור בסלם שבצוארו** שניתן באופן שלא יוכל החמור להחזיר ראשו לחכך מכה שיש לו בגבו או בזרועו, **ולא ברצועה שברגלו** - כעין "תחבושת" בפרסת הרגל.

ואין התרנגולין יוצאין בחוטין שקושרים להם לסימן שלא יתחלפו בשל אחרים, **ולא ברצועות שברגליהן** שקושרים להם כדי שלא יקפצו וישברו את הכלים.

ואין הזכרים - האילים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן - כמין עגלה קטנה שקושרים תחת האליה כדי שלא תישרט באבנים.

ואין הרחלים יוצאות חנונות בקיסם מיוחד מעץ ושמו 'חנון', ונותנים אותו באפן בכדי שיתעטשו ובכך יפלו תולעים מראשן. והזכרים אינם זקוקים לכך, שמתוך שמנגחים זה בזה נופלים התולעים מאליהם. **ואין העגל יוצא בנימון** - עול קטן שנותנים על צווארו להרגילו לכוף ראשו.

ולא יוצאת הפרה בעור הקופר - קיפוד, שנותנים על עטיניה כדי שלא יינקו ממנה שרצים, **ולא תצא הפרה ברצועה שבין קרניה** שנותנה בין לנוי ובין לשמור, שכל שמירה יתרה נחשבת כמשא⁵⁴.

למוד לכוף ראשו כשיגדל: בעור הקופר. שרץ שנימיו חדין כמחט, וקושרין עורו בדדי הפרה שלא ינקוה השרצים: ולא ברצועה שבין קרניה. בין לנוי בין לשמור אסור, דכל נטירותא יתרתא משאוי

ביאורים והרחבות

54. בגמרא (נב, א) נחלקו רב ושמואל, חד אמר שרצועה זו, בין ששם אותה על הפרה לנוי ובין שם אותה לשמר - אסור (וכך ביארנו למעלה). והאחר אמר לנוי - אסור, לשמר - מותר.